

Motion till riksdagen

1985/86: Jo270

Nils-Olof Gustafsson och Marianne Ståhlberg (s)

Det jämtländska jordbruket

Jord- och skogsbruk har varit och är delvis fortfarande en dominerande sysselsättnings- och försörjningskälla för Jämtlands läns befolkning. I de 3 337 år 1985 anmälda jordbruksenheterna i länet var ca 12 % av arbetskraften sysselsatt. Därtill kommer den sysselsättning som sekundärledet, dvs. förädlingsledet, skapar. NNP, det dominerande förädlingsföretaget, sysselsätter 716 personer i Jämtlands län.

Länet kan indelas i två jordbruksområden där det i vart och ett råder speciella förhållanden som medför olika typer av insatser från samhällets sida.

Område I utgörs av Storsjöbygdens kambrosiluravlagringar och dalen längs Indalsälven som bildar underlag för en i förhållande till klimatet god odlingsbetingelse. Här finns de större bärkraftiga enheterna som utgör grunden för sekundärledet i näringen, dvs. förädlingsindustrin.

Område II omfattar övriga länet.

Aktuell ekonomisk situation

Situationen för länets jordbruk är dyster. Många som investerade i slutet av 1970-talet och början av 1980-talet har i dag en skuldbörda som är omöjlig att bära, och lönsamheten har urholkats på grund av högt ränteläge, stora investeringar och uteblivna eller för sena inkomstförstärkningar.

Fjölårets uppgörelse i riksdagen om ett extra stöd till särskilt skuldtungda jordbrukare gav klart belägg för den prekära situationen. Enbart i Jämtlands län förelåg 58 ansökningar om dessa villkorsslån, som för länets del uppgick till 4,5 milj. kr. Denna extrainsats var välbehövlig men långt ifrån tillräcklig. Svårigheterna i prioriteringen mellan de olika näringsutövarna visar dessutom att rättvisa och opartiskhet kräver generella och inte selektiva, behovsprövade åtgärder. Det torde dessutom på litet sikt vara den mest ekonomiska.

Också äggproduktionen i Jämtlands län lever på gränsen till det omöjliga. Genom en ordentlig ekonomisk sanering genom lantbruksnämndens försorg kan företagen klara den akuta krisen. För överlevnad på sikt måste även här generella åtgärder vidtas. Eftersom länet inte producerar något överskott av ägg, är det ur såväl livsmedelspolitisk som försörjningspolitisk aspekt nödvändigt med denna typ av åtgärder. Det differentierade pristillägget på höns bör kunna slopas inom området för prisstöd till det

norrländska jordbruket, och den särskilda, kompletterade avgiften som innebär ett ytterligare tillägg på värphöns som inte utslaktats efter 82 veckor är också exempel på kostnadspålagor som, lagda på en knapp marginal, kan vara direkt avgörande för äggproducenternas framtid. Båda pristilläggen är tillkomna för att motverka en ytterligare överproduktion av ägg. Därför är dessa åtgärder inte relevanta i ett län som Jämtlands. Ett avgiftsfritt innehav av värphöns fram till 94 veckor skulle utan men för kvaliteten vara av avgörande betydelse.

Norrlandsjordbruket och överskottet

Totalt råder i det svenska jordbruket ett överskottsproblem på såväl vegetabilier som animalier. Detta faktum har motiverat en exportfinansiering som består av slaktdjursavgifter. Situationen är emellertid högst olika i skilda delar av landet. Norrland har ingen överskottsproduktion. Landsändan producerar, tvärtom, mindre livsmedel än vad befolkningen behöver. Detta talar för att slaktdjursavgift egentligen inte skulle utgå – eller i varje fall inte med samma belopp som i de utpräglade överskottsområdena. Ett borttagande av slaktdjursavgiften i landets norra delar är inte bara en fördelningsfråga inom jordbruksnäringen. Den främjar dessutom syften som är helt i linje med livsmedelspolitiken, miljöpolitiken och den sociala rättvisans principer.

Ett borttagande av slaktdjursavgiften i Norrland helt eller delvis, och som finansierades med en på grundval av slaktdjurens antal på det enskilda företaget differentierad, progressiv avgift skulle innebära en bättre regional självförsörjning. Det skulle dessutom utgöra en stimulans åt familj jordbruken och därmed medverka till att dämpa den koncentration som kommit att svara för den egentliga överproduktionen.

En förskjutning i riktningen emot mer regional självförsörjning i norr skulle också främja djurhållningen i motsats till den extrema stordrift som hotar att vålla svåra problem i fråga om livsmedlens kvalitet samt djurens och människors hälsa.

Slutligen har också frågan anknytning till sårbarhetsproblemet. Större regional självförsörjning minskar riskerna i samband med störningar i samhällets allmänna funktioner.

Hemställan

Mot bakgrund av ovanstående hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att nuvarande jordbruksproduktion skall bibehållas i Jämtlands län,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att avgifterna för värphöns slopas i området för prisstöd till norra Sverige,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att slaktdjursavgifterna slopas i området för prisstöd till norra Sverige,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att åtgärderna finansieras genom en progressiv, på hönsbesättning/slaktdjursantal, baserad avgift.

Mot 1985/86

Jo 270

Stockholm den 27 januari 1986

Nils-Olof Gustafsson (s)

Marianne Stålberg (s)